

ZÁPISNICA Z ROKOVANIA PREDSTAVENSTVA AKO NÁSTROJ TRANSPARENTNEJ SPRÁVY AKCIOVEJ SPOLOČNOSTI Z POHĽADU OBCHODNÉHO A TRESTNÉHO PRÁVA

MEMORANDUM OF THE BOARD OF DIRECTORS NEGOTIATION AS A TOOL OF TRANSPARENT ADMINISTRATION OF THE JOINT STOCK COMPANY IN TERMS OF BUSINESS AND CRIMINAL LAW

MÁRIUS HRICOVSKÝ^a, EVA SZABOVÁ^b,
marius.hricovsky@sse.sk, eva.szabova@truni.sk

^a Stredoslovenská energetika a. s., vice-chairman of the board of directors, Ulica pri Rajianke 4B
010 47 Žilina, Slovak Republic

^b Trnava's University in Trnava, Faculty of Law, Department of Criminal law and Criminology, Kollárova 10,
Trnava, Slovak Republic

Abstract

Minutes from the Board of directors meeting are the main tool for the members to prove their execution of the function in accordance with the commercial code and also another legal provisions, regulating the way of acting/non-acting. In the first part analyzes and describes the way how to document the fulfillment of the duties of the BoD in various areas, covered by the commercial code – fiduciary duty – the duty of loyalty (the prohibition from self-dealing, or acting in their own interest ahead of the interests of the company) – and the due care – decision making on behalf of the corporation with due diligence, i.e. acting in good faith in the best interest of the company and acting with due skill and care. It describes the suggestions, how and in which extend the BoD shall document its way of acting in order to prove above mentioned duties. The contribution in its second part analyzes the criminal aspects concerning the memorandum prepared by the board of directors of the joint stock company. In this context the particular emphasis is placed on the questions relating to the inadequate processing of the memorandum and the consequent individual criminal liability in relation to individual members of the Board of Directors. The paper analyzes in detail the problem of abstaining from voting, which, at the level of criminal law, causes major problems with regard to the possible criminal liability of a member of the Board of Directors who exercised his fundamental right that is formulated in the commercial provisions. In this context, it also points to the possibility of abuse of the right in question as a tool for potential exculpation from criminal liability. The contribution tries to find solutions to the outlined controversial issues and problems mainly by referring to the decision-making activity of the courts of the Slovak and the Czech Republic.

Key words

fiduciary duty, duty of loyalty, due care, individual criminal liability, abstaining from voting, omission of acting

JEL klasifikácia

G30, M40

1 Úvod

Zápisnica z rokovania predstavenstva plní zásadné úlohy nielen z pohľadu práva obchodného, ale osobitný význam tento dokument získava aj v rovine práva trestného a to

konkrétne v súvislosti s vyvodzovaním individuálnej trestnej zodpovednosti vo vzahu k jednotlivým členom predstavenstva za ich hlasovanie. V rámci prijímania rozhodnutí na úrovni predstavenstva akciovej spoločnosti totiž nemožno opomenúť možný trestnoprávny dosah ich realizácie. Povedané inými slovami nemožno pozabudnúť na tú skutočnosť, že vykonaním rozhodnutia predstavenstva môže prísť k naplneniu znakov skutkovej podstaty konkrétneho trestného činu. Práve z uvedených dôvodov bude príspevok vo svojej druhej časti venovať zásadnú pozornosť aj trestnoprávnym aspektom spracovania zápisnice. Cieľom príspevku bude v tomto kontexte naštudovať tak návrhov de lege ferenda smerujúcich k skvalitneniu právnej úpravy dotýkajúcej sa náležitostí zápisnice ako aj koncipovanie odporúčaní, prostredníctvom ktorých by bolo možné predchádzať problémom, ku ktorým v súčasnosti dochádza v rámci vyvodzovania trestnej zodpovednosti vo vzahu k členom predstavenstva.

2 Zápisnica a jej právna úprava v legislatíve SR

Zápisnica z rokovania predstavenstva je kľúčovým dokumentom, zachytávajúcím podstatné náležitosti výkonu funkcie jednotlivého člena predstavenstva a aj predstavenstva ako kolektívneho orgánu. Paragraf 194 ods. 5 vymedzuje základné povinnosti člena predstavenstva (napriek tomu, že vo všeobecnosti je predstavenstvo kolektívnym, ktorý rozhoduje, ale aj zodpovedá za svoje rozhodnutia spoločne a nerozdielne § 194 ods. 6) a to predovšetkým z hľadiska (a) odbornosti výkonu funkcie („členovia predstavenstva sú povinní vykonávať svoju pôsobnosť s náležitou starostlivosťou, ktorá zahŕňa povinnosť vykonávať ju s odbornou starostlivosťou...najmä sú povinní zaoberať sa pri rozhodovaní so všetkými dostupnými informáciami, týkajúcej sa predmetu rozhodnutia ... (b) lojality voči spoločnosti („členovia predstavenstva sú povinní vykonávať svoju pôsobnosť ... v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej akcionárov ... zachovávať mlčanlivosť o dôverných informáciách a skutočnostiach, ktorých prezradenie tretím osobám by mohlo spoločnosti spôsobiť škodu alebo ohroziť jej záujmy alebo záujmy jej akcionárov, a pri výkone svojej pôsobnosti nesmú uprednostovať svoje záujmy, záujmy len niektorých akcionárov alebo záujmy tretích osôb pred záujmami spoločnosti“).

Zápisnica je hlavným dokumentom, ktorý by mal preukázať tú skutočnosť, že jednotliví členovia predstavenstva a predstavenstvo ako celok pri svojom výkone funkcie plnia vyššie uvedené povinnosti ako aj iné zákonné povinnosti, vyplývajúce zo zákonov, definujúcich iné povinnosti členov predstavenstva. V zmysle ustanovenia § 194 ods. 7 „člen predstavenstva nezodpovedá za škodu, ak preukáže, že postupoval pri výkone svojej pôsobnosti s odbornou starostlivosťou a v dobrej viere, že koná v záujme spoločnosti.“ Slovenské obchodné právo definuje zápisnicu v § 195 nasledovne: (1) O priebehu zasadania predstavenstva a o jeho rozhodnutiach sa vyhotovujú zápisnice podpísané predsedom predstavenstva a zapisovateľom. (2) Každý člen predstavenstva má právo, aby v zápisnici bol uvedený jeho odlišný názor na prerokúvanú záležitosť. Ako uvedené vyššie, „vyhotovenie zápisnice je dôležitou požiadavkou právnej istoty z dôvodu, že rozhodnutia predstavenstva predstavujú rozhodnutia obchodného vedenia spoločnosti ako predpoklad pre vedenie spoločnosti v rámci právnych vzťahov (štatutárna funkcia).“ (Oveková a kol., 2017).

Hospodárenie spoločnosti

Hlavnou úlohou člena predstavenstva je vykonávať svoju funkciu so starostlivosťou dobrého hospodára. Popri všeobecnej definícii prosperujúcej firmy (napr. miera ziskovosti) tým hlavným nástrojom kontroly je porovnanie reálneho finančného plánu (s ktorým sú takou istou formou oboznámení členovia dozornej rady a aj akcionári) so skutočným stavom hospodárenia. Transparentné zachytenie skutočnosti, že takýto materiál bol prerokovaný (samozrejme za predpokladu, že verne odráža skutočný stav hospodárenia spoločnosti a že

nedošlo žiadnou formou k skresovaniu údajov hospodárskej a obchodnej evidencie o by mohlo mať za následok nesprávne údaje, prerokovaných predstavenstvom) ako aj toho, aký je skutočný stav hospodárenia spoločnosti je relevantným údajom, zachytávajúcím výsledok snaženia lena predstavenstva ako dobrého hospodára. Samozrejme, predstava, že by neexistovalo žiadne podnikateľské riziko a žiadna možnosť negatívnej odchýlky od plánu je nerealistická. Podstatné je však túto skutočnosť zachytiť v zápisnici tak, aby dôvody odchýlky hospodárenia od plánu boli zachytené a odôvodnené.

Vzťah zápisnice a ochrany obchodného tajomstva a dôverných informácií

Zákon jasne ustanovuje povinnosť lena predstavenstva pri výkone svojej funkcie „zachovávať mlčanlivosť o dôverných informáciách a skutočnostiach, ktorých prezradenie tretím osobám by mohlo spoločnosti spôsobiť škodu alebo ohroziť jej záujmy alebo záujmy jej akcionárov“. To nevyhnutne znamená, že súčasnou zmluvou o výkone funkcie budú aj ustanovenia o dôvernosti informácií alebo môže byť takáto zmluva o dôvernosti informácií uzatvorená ako zvláštna zmluva s každým jednotlivým členom predstavenstva. Okrem členov predstavenstva sa – na výslovné pozvanie predsedu, podpredsedu alebo lena predstavenstva a schválenie takéhoto pozvania ostatnými členmi predstavenstva, uvedeným v zápisnici – rokovania predstavenstva zúčastňujú aj iné – prizvané osoby. Účastníčkami prizvaných osôb má byť v priamom súvisení s povinnosťou vykonávať funkciu lena predstavenstva s odbornou starostlivosťou, t.j. po správnosti by mal byť uvedený dôvod účasti pozvanej osoby na rokovaní. Medzi prizvané osoby patria spravidla najvyšší exekutívny manažér spoločnosti (môže byť samozrejme zároveň aj predsedom alebo členom predstavenstva) prípadne manažéri, zabezpečujúci riadenie jednotlivých organizačných útvarov spoločnosti, ktorí zodpovedajú odborne za prerokovávanú oblasť. Ide spravidla o zamestnancov, ktorí majú platnú pracovnú zmluvu a teda majú zmluvne upravené aj nakladanie s dôvernými informáciami a obchodným tajomstvom. Samozrejme, rozmanitosť života obchodnej spoločnosti môže nevyhnutne viesť k tomu, že sa rokovania predstavenstva zúčastní aj tzv. tretia osoba, t.j. osoba nemajúca svoj status k spoločnosti upravený špeciálnou zmluvou (mandátnou, pracovnou i obchodnou – externý poradca) ako napríklad tlmočník, externý poradca, externý špecialista na prerokovávanú oblasť. Na každého takéhoto účastníka by sa mala vzťahovať povinnosť zachovávať mlčanlivosť o dôverných skutočnostiach a obchodnom tajomstve v rozsahu, v akom sa vzťahuje aj na členov predstavenstva. V opačnom prípade samotní členovia predstavenstva porušujú svoju zákonnú povinnosť. V zápisnici by mala byť – predovšetkým u tretích osôb – uvedená aj tá skutočnosť, že pozvaná osoba nie je v konflikte záujmov, konkurennej pozícií alebo priamo v rozpore so zákonom (zákon priamo zakazuje účastť takejto osoby na rokovaní predstavenstva – príklad unbundlingu). Celkovo možno teda povedať, že samotná skutočnosť, že sa rokovania predstavenstva zúčastní iná osoba, by mala byť aj s dôvodmi pozvania a spôsobom rozhodnutia predstavenstva o takejto veci uvedená v zápisnici. Takáto účastť by nemala byť v konflikte so všeobecne záväznými právnymi ustanoveniami a mala by podliehať mlčanlivosť v rozsahu povinností lena predstavenstva. Ideálny stav by bol samozrejme, keby účastníčkami prizvaných členov predstavenstva bola uvedená už v pozvánke ku konkrétnym bodom. Táto skutočnosť nevyhnutne znamená, aby predstavenstvo schválilo trvalú účastť iných osôb na rokovaní predstavenstva (zapisovateľ, generálny riaditeľ, odborný poradca).

Uznávaniaschopnosť a hlasovanie kvalifikovanou väčšinou

Pri zápisnici je dôležité podchytiť aj tú skutočnosť, či je samotné predstavenstvo v akej uvedenom na pozvánke uznávaniaschopné a za špecifických okolností aj schopné schvaľovať rozhodnutia, pre ktoré sa vyžaduje stanovami alebo inými ustanoveniami kvalifikovaná väčšina. Pokiaľ je schvaľovanie kvalifikovanou väčšinou požadované (napríklad u transakcii so spriaznenými osobami, pri určitom objeme investičných prostriedkov, pri určitom rozsahu

obchodnej transakcie resp. aj pri možných výnimkách pri riadená rizík), pre transparentnosť fungovania predstavenstva by mala zápisnica obsahovať aj údaje, ktoré sú predmetom prerokovávaného bodu takýto schvaľovací proces vyžaduje.

Konanie so starostlivosťou o dobrého hospodára

Ako bolo uvedené vyššie, má predstavenstvo prostredníctvom návrhov jednotlivých členov prizvať iné osoby na rokovanie predstavenstva. Toto oprávnenie však môže mať aj charakter odbornej povinnosti v súvislosti s konaním so starostlivosťou o dobrého hospodára. Pri posudzovaní toho, či člen predstavenstva konal so starostlivosťou o dobrého hospodára treba prihliadnúť k miere starostlivosti konania, akú by v danej situácii vynaložila iná rozumne starostlivá osoba ak by bola v rovnakom postavení. Takisto je potrebné posudzovať výkon odbornej starostlivosti na základe informácií, dostupných v čase rozhodovania (výkonu) a nie pod a skutok, ktoré sa stali známymi v čase po výkone rozhodnutia. V každom prípade sa však predpokladá, že člen predstavenstva je „povinný zaobstarať sa a pri rozhodovaní zohľadniť všetky dostupné informácie, týkajúce sa predmetu rozhodnutia“. Zároveň by mal mať schopnosť rozpoznať, že je nutná odborná pomoc kvalifikovaného subjektu alebo že hrozí škoda (NSR, sp. zn. 5 Tdo 1224/2006, 5 Tdo 433/2007, 29 Cdo 2531/2008) a v takom prípade nedostatku odborných skúseností alebo znalostí mu vzniká povinnosť zaistiť pomoc odborne kvalifikovaného subjektu (NSR sp. zn. 5 Tdo 1412/2007). Predstavenstvo a ani člen jeho člen by nemali mať pochybnosti o odbornej spôsobilosti takto prizvanej osoby. Pre spracovanie zápisnice z toho vyplýva povinnosť uviesť do zápisnice potrebu prizvania osoby so špecifickou odbornou spôsobilosťou alebo aj možnú pochybnosť o odbornej spôsobilosti prizvanej osoby, ak takú má. Treba si v tejto súvislosti uvedomiť, že so starostlivosťou o dobrého hospodára nekoná ten, kto vykonáva funkciu člena formálne. Takisto treba mať na zreteli, že delegovanie právomoci na zamestnancov spoločnosti nezbuje predstavenstvo a jeho členov zodpovednosti. To znamená, že aj pri opatreniach, týkajúcich sa obchodného vedenia spoločnosti vznikajú všeobecné povinnosti z pohľadu konania dobrého hospodára (Cura in eligendo – starostlivosť pri výbere, cura in instruendo – starostlivosť pri vydávaní pokynov, cura in custodiendo – starostlivosť pri kontrole a cura in organisando – starostlivosť pri organizovaní a kontrole). V rámci výkonu funkcie dobrého hospodára teda musí člen predstavenstva preukázať, že vo všetkých týchto oblastiach konal so starostlivosťou o dobrého hospodára, pričom takúto povinnosť nemožno zmluvne vylúčiť, obmedziť, preniesť akýmkoľvek úkonom na inú osobu. To znamená, že pri schvaľovaní materiálov predovšetkým pokiaľ sa týka výberu pracovníkov, na ktorých predstavenstvo deleguje právomoci ale aj pri schvaľovaní organizačných zmien a interných dokumentov sa predpokladá, že budú takéto kroky schválené so zvláštnou starostlivosťou a bude to zachytené v zápisnici. Špeciálnou povinnosťou, súvisiacou priamo so zápisnicou je cura in instruendo – povinnosť precízne a zrozumiteľne definovať rozhodnutia predstavenstva. Otvorenou zostáva otázka výkonu funkcie člena predstavenstva po odvolaní z funkcie, zasahovanie tretích osôb do výkonu vedenia spoločnosti. Vo všeobecnosti platí, že starostlivosťou o dobrého hospodára sa zaoberajú na všetky osoby, ktoré fakticky alebo formálne vykonávajú funkciu člena predstavenstva.

Lojalita, konflikt záujmov a jeho zachytenie v zápisnici.

Ustanovenia o zákaze konkurencie sú uvedené v § 196 Obchodného zákonníka. Ide o kogentnú úpravu, ktorú možno v stanovách člena sprísniť, nie však uvoľniť. Je v podstate rozvinutím povinností člena predstavenstva ako uvedených v § 195 ods. 4 („pri výkone svojej pôsobnosti nesmú uprednostovať svoje záujmy“) s tým, že spresuje a vymedzuje obmedzenia pre člena predstavenstva z pohľadu prednosti záujmov spoločnosti pred záujmami osobnými. Zákaz konkurencie je umocnený tým, že je sankcionovaný trestným zákonom § 244 Porušovanie zákazu konkurencie. Z pohľadu zápisnice z rokovania predstavenstva je však dôležité podchytiť možnosti individuálneho konfliktu záujmov pro

konkrétnom prerokovávanom prípade. Výsledkom procesu výberového konania, obchodnej sú aže i verejného obstarávania môže byť potreba schváliť zmluvu so spoločnosťou, vo ktorej má konkrétny člen predstavenstva nadštandardný vzťah (spriaznený subjekt) i už prostredníctvom tretích osôb alebo osobných väzieb alebo z inej podnikateľskej činnosti (konzultant, ktorý je členom predstavenstva a zároveň je aj poradcom v nejakej otázke u spoločnosti, s ktorou sa má uzatvoriť zmluva). V takom prípade by bolo vhodné túto spoločnosť (a) uviesť do zápisnice a (b) zdržať sa hlasovania o danej veci (jeden z mála prípadov, kedy nie je zdržanie sa hlasovania porušením povinností dobrého hospodára).

Iné osoby akoby orgány spoločnosti a faktické vedenie

V súčasnej právnej teórii a praxi poznáme niekoľko typov vedúcich (v našom prípade členov predstavenstva alebo osôb, pôsobiacich v pozíciách faktického člena predstavenstva a vykonávajúceho skutочно obchodné vedenie spoločnosti). Okrem riadne menovaného člena predstavenstva (de iure) poznáme chybné menovaného člena predstavenstva (osoba, u ktorej vo chvíľu došlo k pochybeniu a osoba sa de iure nestala členom predstavenstva ale de facto pôsobí ako jeho člen). Avšak pracujeme s pojmom faktický vedúci, čo je osoba, ktorá nie je členom štatutárneho orgánu a ani ním by nemala, ale pôsobí ako jeho de facto člen. Podmienkou tejto skutčnosti je zjavnosť tohto stavu pre tretie osoby. Tie ovplyvňujúci je osoba, ktorá nie je členom štatutárneho orgánu a ani ním by nemala ale vytvára vôľu namiesto členov štatutárneho orgánu bez toho, aby to bolo zjavné pre tretie osoby. Posledným pojmom je bývalý vedúci, čo je osoba, ktorá bola riadne zvolená za člena štatutárneho orgánu a ktorá pokračuje vo všetkých osobách vo výkone funkcie aj po jej zániku.

Bez ohľadu na stav, povinnosť starostlivosti dobrého hospodára platí pre všetky uvedené osoby.

3 Zápisnica z rokovania predstavenstva ako dôkaz v trestnom konaní

Ako bolo poznamenané v úvode tohto príspevku, zápisnica z rokovania predstavenstva získava zásadný význam aj v rovine trestného práva hmotného - vykonaním rozhodnutia predstavenstva totiž môže prísť k naplneniu znakov skutkovej podstaty konkrétneho trestného činu. V tejto súvislosti je potrebné spomenúť, že v týchto prípadoch nič nebráni tomu, aby prišlo k vyvodu trestnej zodpovednosti vo vzťahu k členom predstavenstva, ktorí predmetné rozhodnutie prijali. Aj u členov predstavenstva je totiž potrebné v týchto prípadoch hovoriť o naplnení subjektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu za súčasného absolútneho rešpektovania zásady zodpovednosti za zavinenie, v zmysle ktorej možno páchať ovi pri ťažbe iba tzv. zavinené následky. Je síce pravdou, že skutkové podstaty trestných činov, ku ktorým spáchanie dochádza práve realizáciou rozhodnutí predstavenstva, vyžadujú z hľadiska zavinenia formu úmyslu, avšak nemožno opomíňať skutočnosť, že trestné právo de lege lata nerozumie pod úmyslom iba úmysel priamy, ale rovnako tiež úmysel nepriamy charakterizovaný prvkom uzrozumenia s protiprávnym následkom a nie priamou vôľou páchať a konať v rozpore s normami trestného práva.¹ Existenciu uzrozumenia u členov predstavenstva pritom možno vyvodiť z ich povinnosti náležitej starostlivosti zakotvenej v ustanovení § 194 ods. 5 Obchodného zákonníka.

Na strane druhej je však potrebné zdôrazniť, že automatické vyvodenie trestnej zodpovednosti vo vzťahu k členovi predstavenstva, ktorý sa zúčastnil na jeho rokovaní a následnom hlasovaní, však tiež do úvahy neprichádza. Nie je totiž možné automaticky vzťahovať trestnú zodpovednosť na členov orgánu obchodnej spoločnosti iba z titulu ich postavenia ako členov takéhoto kolektívneho orgánu. V tejto súvislosti je možné poukázať na

---

¹ Pozri napr. Sokol, T.: *Odpovednosť členov štatutárnych orgánov dle trestního zákona*. Dostupné na: <https://pravnicaradce.ihned.cz/c1-20768410-odpovednost-clenu-statutarnich-organu-dle-trestniho-zakona>

rozhodnutie Najvyššieho súdu R z roku 2008², ktorý poukazoval práve na nemožnosť automatického vyvodzovania trestnej zodpovednosti vo i lenom predstavenstva. V uvedenom rozhodnutí bolo judikované, že samotná skutonosť, že osoba je lenom štatutárneho orgánu obchodnej spoločnosti, ktorá je platcom dane a poisťovníka a ktorá má odvádzať tieto platby za svojich zamestnancov, nepostačuje k trestnej zodpovednosti takéhoto lena štatutárneho orgánu za nesplnenie tejto povinnosti podľa § 241 TZ. Len štatutárneho orgánu by musel rozhodnúť o tom, že sa platby neodvedú, resp. hlasovať za prijatie takéhoto rozhodnutia (pozn. autora). Toto konštatovanie možno potvrdiť poukazom na rozhodnutie Krajského súdu v Ostrave³, v ktorom súd konštatoval, že trestná zodpovednosť fyzických osôb – lenov kolektívneho orgánu právnickej osoby, za rozhodnutie tohto orgánu, ktorý inak vykazuje znaky objektívnej stránky skutkovej podstaty niektorého trestného činu, prichádza do úvahy, iba v prípade, že je zistené, že sa títo lenovia skutočne ne svojím konaním predpokladaným pre prijatie tohto rozhodnutia, t. j. napr. hlasovaním na tomto zvrátenom podiele ali. Podiel jednotlivých hlasujúcich na hlasovaní je pritom potrebné v trestnom konaní preukázať bez dôvodných pochybností, pretože práve tento podiel je rozhodujúcim merítkom pre určenie podielu jednotlivých obvinených na prípadnom trestnom konaní.

Z uvedených skutočností vyplýva, že osobitne zásadnú úlohu pri vyvodzovaní individuálnej trestnej zodpovednosti jednotlivých lenov kolektívneho orgánu, bude zohrávať práve zápisnica vyhotovená z priebehu rokovania predstavenstva, na ktorom prišlo k prijatiu rozhodnutia, výsledkom realizácie ktorého je naplnenie znakov skutkovej podstaty konkrétneho trestného činu. Povedané inými slovami, je to práve zápisnica, ktorá bude dokumentom determinujúcim úspešnosť dokazovania v trestnom konaní. Ako už bolo zmienené vyššie, účelom zápisnice by malo byť verné zachytenie priebehu rokovania predstavenstva a predovšetkým verné zachytenie rozhodnutí predstavenstva o jednotlivých bodoch programu jeho zasadnutia. Otázne je však, či aj napriek existencii takéhoto písomného dôkazu bude možné bez dôvodných pochybností identifikovať tých lenov predstavenstva, ktorí hlasovali za prijatie sporného rozhodnutia. V tejto súvislosti je možné poukázať na porovnanie slovenskej a českéj právnej úpravy dotýkajúcej sa vyhotovovania zápisnice z predstavenstva akciovej spoločnosti. Kým ustanovenie § 195 Obchodného zákonníka neformuluje konkrétnejšie obsahové náležitosti zápisnice, ustanovenie § 440 Zákona o korporáciách vyslovene zakotvuje ako zásadnú náležitosť menovité označenie tých lenov predstavenstva, ktorí hlasovali proti prijatiu rozhodnutia ako aj tých, ktorí sa hlasovania zdržali, s tým že v prípade absencie niektorého lena predstavenstva v zápisnici platí vyvrátená domnienka, že tento len hlasoval pre prijatie rozhodnutia. V nadväznosti na uvedené možno formulovať návrh de lege ferenda pre slovenského zákonodarcu, v zmysle ktorého by malo byť ustanovenie § 195 Obchodného zákonníka konkretizované pokiaľ ide o obsahové náležitosti zápisnice, a to minimálne takým spôsobom, ako je tomu v podmienkach českéj republiky.⁴

Pokiaľ by sme však aj pripustili existenciu právnej úpravy, v rámci ktorej bude obligatórnu náležitosť zápisnice predstavovať práve menovité označenie hlasujúceho spoločne s informáciou o spôsobe jeho hlasovania, nemožno ani takúto podobu právnej úpravy považovať za ideálnu. Dôvod predmetného konštatovania tkvie v možnosti, resp. práve lena predstavenstva zdržať sa hlasovania. Uvedené základné právo obchodnoprávnej povahy spôsobuje na úseku práva trestného činu niekoľko zásadných a pomerne ťažko riešiteľných problémov.

V rámci rozhodovania predstavenstva si totiž možno predstaviť vznik situácie, kedy sa konkrétny len predstavenstva s ohľadom na vedomosť o trestnoprávných následkoch

² Rozhodnutie Najvyššieho súdu českéj republiky, sp. zn. 7 Tdo 320/2008

³ Rozhodnutie Krajského súdu v Ostrave, sp. zn. 2 To 461/97

⁴ Chládek, O.: Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 134

alibisticky zdrží hlasovania, prípadne bude hlasovať proti jeho prijatiu a to aj napriek tomu, že predmetné rozhodnutie aktívne pripravoval a na zasadnutí predstavenstva ho podporoval. V tomto prípade samozrejme nemožno akceptovať predstavu, podľa ktorej by bol takýto člen predstavenstva automaticky zbavený trestnoprávnej zodpovednosti iba s poukazom na spôsob, akým v danej veci hlasoval, ktorý je zachytený v zápisnici.⁵

V súvislosti so zdržaním sa hlasovania je tiež potrebné poukázať aj na hmotnoprávny rozmer naznačeného problému. Pokiaľ hovoríme o zdržaní sa na hlasovaní, hovoríme de facto o nehlasovaní, teda inak povedané o nekonaní. V tomto ohľade by sme o vzniku problému zatiaľ hovoriť nemohli - v zmysle ustanovenia § 122 ods. 1 TZ sa totiž konaním rozumie aj opomenutie takého konania, na ktoré bol páchatel podľa okolností a svojich pomerov povinný. Pokiaľ by sme hlasovanie chápali ako konanie, zdržanie sa hlasovania by sme následne mohli chápať ako jeho opomenutie, pričom povinnosť konať, ktorá je dôležitým atribútom „opomenutia konania“, by sme jednoducho vyvodili z existencie povinnosti náležitej starostlivosti člena predstavenstva v zmysle ustanovenia § 194 ods. 5 Obchodného zákonníka. Objavujú sa však názory, podľa ktorých hlasovanie ako také nemožno v zmysle trestného práva chápať ako konanie. Hlasovanie by totiž z hľadiska hmotnoprávneho malo podľa zmienovaných názorov predstavovať iba prípravu na trestný čin, prípadne niektorú formu útlačníctva – návod alebo pomoc.⁶ Keď však pripustíme tento výklad, dostávame sa zákonite ku konštatovaniu, že člen predstavenstva, ktorý sa hlasovania zdržal trestnoprávne postihnúť nemožno. Inak povedané, pokiaľ sa nám aj podarí po skončení trestného konania dokázať, že zdržanie sa hlasovania bolo, ako už bolo spomenuté, alibisticky motivované, vylúčiť by sme takýmto výkladom možnosť vyvodenia trestnoprávnej zodpovednosti takéhoto člena predstavenstva, o čom správne považovať nemožno.

Skutočnosť, že prepracovaná podoba zápisnice je pre úspešnosť trestného konania, resp. úspešnosť usvedčenia osôb, ktoré sa reálne podieľali na prijatí sporného rozhodnutia, viac ako zásadná, možno podporiť poukazom na problémy vznikajúce v súvislosti s využitím iných do úvahy prichádzajúcich dôkazných prostriedkov. Takýmto prostriedkom je výsluch jednotlivých členov predstavenstva. V súvislosti s jeho reálnym využitím je však zákonite potrebné hovoriť hneď o niekoľkých trestnoprocesných problémoch. V prvom rade je nevyhnutné upriamiť pozornosť na tú skutočnosť, že v prípadoch trestných činov spáchaných realizáciou rozhodnutia predstavenstva prichádza pomerne jednoducho do úvahy scenár, v rámci ktorého budú potenciálne obvinení všetci členovia daného orgánu. V prípade akceptácie naznačeného scenára narážame hneď na dva zásadné problémy. Prvým je právo na odopretie výpovede plynúcim z ustanovenia § 34 ods. 1 TP, ktoré zákonite bude patriť všetkým obvineným osobám a druhým je vylúčenie trestnej zodpovednosti za nepravdivú výpoveď v zmysle § 346 TZ, keďže predmetného trestného činu sa môže dopustiť výlučne osoba v postavení svedka.

Avšak aj v prípade, že pripustíme situáciu, v rámci ktorej nepríde k vzneseniu obvinenia vo vzťahu k ostatným členom predstavenstva, musíme konštatovať existenciu iného, avšak nie menej zásadného problému, s ktorým by sa v naznačenej situácii museli „pasovať“ orgány iné v trestnom konaní v rámci procesu dokazovania. Načrtnutý problém je previazaný so základnou, už vyššie zmienenou, povinnosťou plynúcou pre členov predstavenstva z ustanovenia § 194 ods. 5 Obchodného zákonníka, a to s povinnosťou mlčanlivosti. Povinnosť mlčanlivosti totiž v zmysle ustanovenia § 129 ods. 2 TP predstavuje jeden z dôvodov vedúcich k zákazu výsluchu svedkov, ktorým predmetná povinnosť plynie priamo zo zákona. Uvedené ustanovenie zakotvuje, že svedok nesmie byť vypočúvaný, pokiaľ by svojou výpoveďou porušil zákonom alebo medzinárodnou zmluvou uloženú alebo uznanú

⁵ Tamtiež, s. 135

⁶ Teryngel, J.: K trestnej zodpovednosti člena kolektívneho orgánu za nezákonné rozhodnutie. Dostupné na: <http://trestni.juristic.cz/35715/clanek/trest3.html>

povinnosť ml anlivosti. Je síce pravdou, že uvedený zákaz nie je koncipovaný v absolútnom zmysle slova, keďže normotvorca pripúšťa jeho eliminovanie prostredníctvom oslobodenia od príslušnej povinnosti zo strany orgánu alebo osoby, v ktorej záujme uvedená povinnosť existuje, avšak na strane druhej je iba záležitosť, že obchodná spoločnosť, v prospech ktorej sa zachovávanie ml anlivosti realizuje, uvedené oslobodenie aplikuje vo vzťahu k členovi jej predstavenstva.

Na podklade predmetných skutkov možno iba potvrdiť, že koncipovanie precíznejšej právnej úpravy dotýkajúcej sa náležitostí zápisnice vyhotovovanej z rokovania predstavenstva, je skutočne osobitne potrebné. Jej precízna formulácia má totiž potenciál eliminovať situácie, kedy spáchaný trestný čin zostáva z dôvodu dôkaznej núdze nepotrestaný a jeho páchatelia beztrestní.

V kontexte právnej úpravy zápisnice de lege ferenda nemožno, okrem už zmienených náležitostí, nespomenúť tiež úvahu dotýkajúcu sa formy predmetného úkonu. Strohosť právnej úpravy zápisnice de lege lata sa totiž nedotýka iba vyššie analyzovaných náležitostí zápisnice ale rovnako tiež jej formy. Z doslovného znenia ustanovenia § 195 Obchodného zákonníka síce vyplýva, že primárne žiadanou formou zápisnice je forma písomná, avšak vylúčiť nemožno, že popri písomnom zachytení priebehu rokovania predstavenstva, príde k jeho zaznamenaniu aj prostredníctvom iného záznamového prostriedku. V tomto ohľade považujeme za nevyhnutné poukázať na možnosť vyhotovovať zápisnicu aj formou zvukového záznamu. Takýto záznam by mohol slúžiť ako podpora v rámci preukazovania obsahu písomnej zápisnice a súčasnne ako dôkaz, z ktorého by bolo možné vyvodiť, kto bol hlavným iniciátorom rozhodnutia predstavenstva a kto rozhodnutie po as rokovania predstavenstva aktívne podporoval. V tomto kontexte je však potrebné poukázať na to, že s vyhotovením záznamu daného charakteru by museli byť uzročení všetci členovia predstavenstva zústenení na rokovaní, pričom s jeho vyhotovením by museli prejavíť súhlas. V opačnom prípade by sme sa totiž dostali do situácie, kedy by takto vyhotovený záznam požíval charakter nezákonného dôkazu a to z dôvodu rozporu s ustanovením § 12 ods. 1 Obchodného zákonníka. Predmetná nezákonnosť by pritom následne viedla k nepripusteniu takéhoto dôkazu v rámci konania na súde.

4 Záver

Zápisnica z rokovania predstavenstva predstavuje v rovine obchodného aj trestného práva dokument zásadného významu. Realizácia rozhodnutí prijatých v rámci rokovania predstavenstva totiž môže viesť k nesplneniu povinností vyplývajúcich z ustanovení obchodného zákonníka a následne aj k naplneniu znakov konkrétneho trestného činu uvedeného v osobitnej časti Trestného zákona. Na základe uvedeného tak môže prísť k vyvodu individuálnej alebo spoločnej zodpovednosti za spôsobenú škodu, nedodržanie zákona, nesplneniu zákonnej povinnosti a následne aj k vyvodu trestnej zodpovednosti vo vzťahu k členovi predstavenstva, ktorý sa zústenil na jeho prijímaní. Zo zápisnice potom najjasnejšie vyplýva, či so predstavenstvo ako kolektívny orgán alebo jeho jednotliví členovia splnili svoje povinnosti (liberálna funkcia zápisnice – preukázanie dodržania lojality a starostlivosti dobrého hospodára) a či sa nedopustili konania, napríklad ajúceho skutkovú podstatu trestného činu (exkulpačná funkcia). Za týmto účelom je však nevyhnutné identifikovať práve na podklade zápisnice spôsob hlasovania jednotlivých členov predstavenstva. Právna úprava náležitostí zápisnice v zmysle obchodného práva však v tomto ohľade situáciu značne komplikuje. Ustanovenie § 195 Obchodného zákonníka totiž neformuluje konkrétnejšie obsahové náležitosti zápisnice. V tejto súvislosti preto možno formulovať návrh de lege ferenda pre slovenského zákonodarcu, v zmysle ktorého by ustanovenie § 195 Obchodného zákonníka bolo doplnené o konkretizáciu obsahových náležitostí tak, ako je tomu v podmienkach Českej republiky. Problematickým aspektom v

oblasti trestného práva je tiež otázka využitia práva zdrža sa na hlasovaní v rámci rokovania predstavenstva. Otázkou totiž je, či len predstavenstva, ktorý sa zdrží hlasovania, splnil podmienky ustanovenia Obchodného zákonníka a koná s odbornou starostlivosťou. Pri našich analýzach sa podarilo identifikovať jedinú oblasť, kedy je zdržanie sa hlasovania len predstavenstva akceptovateľným spôsobom hlasovania a to je vtedy, keď len predstavenstva dospeje k záveru, že hlasovanie o predmetnej otázke ho stavia do konfliktu záujmov. Sporným je totiž v tomto kontexte výklad pojmu hlasovanie na rokovaní predstavenstva. Objavujú sa názory, podľa ktorých hlasovanie ako také nemožno v zmysle trestného práva chápať ako konanie, z čoho zákonite vyplýva nemožnosť posúdiť zdržanie sa na hlasovaní ako jeho opomenutie. Z uvedených dôvodov by bolo žiaduce ustáliť výklad predmetných pojmov tak, aby bolo možné vo vzťahu k takto konajúcim, resp. nekonajúcim členom predstavenstva prechádzať problémom v rámci vyvodzovania ich následnej trestnoprávnej zodpovednosti. Ide o samotný obsah a formu zápisnice, mala by obsahovať všetky náležitosti, z ktorých možno následne usudzovať o tom, akým spôsobom si predstavenstvo a jeho jednotliví členovia plnili svoje zákonné povinnosti. V každom prípade by z nej malo byť jasné kedy, kde, s akým programom, za akej úasti sa rokovanie predstavenstva konalo. Takisto musia byť jasne zadané body programu, v prípade existencie odlišný názor konkrétneho len predstavenstva a spôsob hlasovania, pričom hlasovanie by malo byť uvedené aj menovite vzhľadom na možnú potrebu exkulpácie v prípade, kedy by sa riešila nejaká otázka majetkovej a trestnoprávnej zodpovednosti predstavenstva a jeho členov.

Použitá literatúra

- [1] OVE KOVÁ, O. a kolektív. 2017. *Obchodný zákonník. Veľký komentár*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017.
- [2] TERYNGEL, J. *K trestní odpovědnosti člen kolektivního orgánu za nezákonné rozhodnutí*. [cit. 2019-11-10]. Dostupné na: <http://trestni.juristic.cz/35715/clanek/trest3.html>
- [3] EHÁ EK, O. 2010. *Predstavenstvo akciové spoločnosti a postavení jeho členov*. Praha: C. H. Beck, 2010. 184 s.
- [4] SOKOL, T. *Odpovědnost člen statutárních orgánů dle trestního zákona*. [cit. 2019-11-10]. Dostupné na: <https://pravnicka.radce.ihned.cz/c1-20768410-odpovednost-clenu-statutarnich-organu-dle-trestniho-zakona>